

حربه‌های انگلیس برای آرام کردن بختیاری‌ها

۲۴ شهریور ۱۴۰۳ ساعت ۱۵:۵۷

مهم‌ترین معضل انگلیسی‌ها در احداث شرکت نفت، خوانین بختیاری بودند که برای آرام کردن آن‌ها ابتدا سهامی در اختیارشان قرار گرفت.

انگلیس برای تاسیس شرکت نفت انگلیس و ایران از اقدامات و حربه‌های زیادی استفاده کرد. این کشور تمام موانع پیش روی خود را برداشت و در نهایت نیز موفق شد بر بسیاری از مشکلات فائق آید. با این حال بزرگ‌ترین مانع انگلیس، بختیاری‌ها بودند که این مشکل نیز با توسل به حربه‌های مختلف حل شد:

«از سال ۱۹۰۸ تا ۱۹۱۴ عملیات مهمی در حوزه‌های نفتی ایران جریان داشت. سی حلقه چاه در مسجدسلیمان حفر شد؛ آب نوشیدنی از رود کارون با لوله آورده شد؛ تعمیرگاه، درمانگاه، بیمارستان و خانه‌های سازمانی در همین فاصله احداث گردید. با خط لوله‌ای که به آبادان کشیده شد، سالیانه چهارصد هزار تن نفت از مسجدسلیمان به آنجا حمل می‌گردید. مهم‌ترین معضل، خوانین بختیاری بودند که برای آرام کردن آن‌ها ابتدا سهامی در اختیارشان قرار گرفت. شرکت تابعه‌ای به نام شرکت نفت بختیاری تشکیل شد که حوزه عمل آن بسیار محدود بود. اما بعدها این شرکت منحل و به شرکت نفت انگلیس و ایران ضمیمه شد. امنیت شرکت و کارکنان آن هم بر عهده بختیاری‌ها بود. سال ۱۹۰۹ قراردادی با شیخ خزعل منعقد گردید و مقداری از اراضی او را برای احداث پالایشگاه آبادان خریداری کردند. پالایشگاه در سال ۱۹۱۲ به بهره برداری رسید، حفاظت از منطقه نفتی آبادان هم بر عهده شیخ خزعل بود. این مهم مسئله درگیری برخی خوانین بختیاری در مشروطه ایران و حمایت آنان از افراطی‌ترین جناح مشروطه را توجیه می‌کند. بالاخره سرمایه‌گذاری طولانی مدت از زمان محمد شاه قاجار روی برخی خوانین ایل به نتیجه رسید و مهم‌ترین آن مشارکت این ایل در برافکندن محمدعلیشاه بود، مردی که می‌خواست شرکت نفت زیر نظر دولت ایران باشد و شرکت انگلیسی، طرف قرارداد دولت ایران باشد نه شریک تجاری ایل بختیاری، زیرا به قول محمدعلیشاه اگر غیر از این می‌شد، قلمرو ایل بختیاری منطقه‌ای مستقل شناخته می‌شد.»

منبع: حسین آبادیان، بحران مشروطیت در ایران، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۳، ص ۵۹۵

<https://www.cafetari.kh.com/news/49809/ها-بختیار-کردن-آرام-انگلیس-ها-حربه/49809>